

šireg od granica talijanske države. Upotrebljavajući muzej kao medij, još su jednom svoju primjenu naše riječi Marca Blocha da samo poznajući vlastitu povijest možemo jasnije vidjeti sadašnjost" (citirajući g. E. Cardija). Tako Muzej pošte i telegrafa Srednje Europe u Trstu, svojim nazivom i sadržajem, višekratno ispreplićući pojam komunikacije, uspješno potvrđuje svoju opravdanost u ovom našem informacijskom dobu.

KUSTOSKA RADIONICA U ZAGREBU, LJUBLJANI I BRATISLAVI

Jadranka Vinterhalter

Soros centar za suvremenu umjetnost

Zagreb

Da je mladim kustosima potrebna dodatna i drukčija edukacija nego što je dobivaju na fakultetima, bilo da dolaze s Filozofskog ili kojeg drugog fakulteta, poznato je. Tek praksa u jednoj tako kompleksnoj instituciji kao što je muzej odnosno galerija, može mladog stručnjaka uvesti u muzejski svijet i njegove raznovrsne aktivnosti. Treba li napomenuti da je muzej danas institucija mnogostrukih funkcija od muzeoloških – pohranjivanja, zaštite, obrade i izlaganja muzealija, do obrazovnih u kojima muzej postaje učionica i radionica za svaku dob. Nadalje, muzej je informacijsko-dokumentacijski centar kroz svoje izlagačke programe, aktivnosti public relationsa, izdavaštvo, internet stranice, brojne datoteke, arhive i knjižnicu. Ujedno je i prostor komunikacija, te mjesto razonode i zabave.

Mladi se kustosi zapošljavanjem susreću odjednom sa svim tim mnogostrukim ulogama muzeja u kojima trebaju i sami sudjelovati, i to na više kolosijeka: radeći individualno, u timskom radu sa stručnom, kustoskom ekipom, u kontaktima s publikom, jer public relations je posao svakog muzejskog djelatnika.

Upravo zbog disproporcije između fakultetskog, ponajviše teoretskog obrazovanja i praktičnog rada u muzeju, koja se produbljuje razvojem muzeja i novih tehnologija u njima, narasla je potreba za organiziranjem specijaliziranih kustoskih radionica.

Da to nije samo naš specifičan problem, već opće mjesto, potvrđuje inicijativa potekla iz Ljubljane, snažnoga međunarodnog muzejskog i muzeološkog centra. Ljubljanski je Soros centar za suvremenu umjetnost – SCCA, jedan od dvadeset centara u mreži SCCA Networku, rasprostranjenom u zemljama srednje i istočne Europe, 1997. godine organizirao kustosku radionicu, s inozemnim predavačima. Iskustvo se pokazalo odličnim, a i drugi su centri prepoznali takvu vrstu obrazovnog rada kao nužnu. Ove je godine radionica za kustose proširena na tri centra: uz ljubljanski, još na SCCA u Zagrebu i Bratislavi. Obrazovni programi temeljne aktivnosti svih nacionalnih Instituta otvoreno društvo, uz koje su SCCA vezani, tako da je alternativno učilište za kustose dobilo financijsku potporu i organizirano u okviru SCARP-a (Soros Contemporary Art Regional Program).

Kako se SCCA bave suvremenom likovnom umjetnošću, program kustoske radionice koncipiran je za mlade stručnjake, koji će potencijalno raditi upravo u takvim vrstama muzeja i galerija – za suvremenu likovnu umjetnost. Iz svakog od centara – Ljubljane, Bratislave i Zagreba – izabrano je po 7 polaznika radionice. Među njima su apsolvanti, diplomanti, postdiplomci povijesti umjetnosti i mladi kustosi. Predavači za grupe u sva tri centra su međunarodno priznati stručnjaci iz područja muzeologije i povijesti umjetnosti s temama na općoj, teoretskoj razini, a predavanja su namijenjena širokoj publici. Tako je Stephen Bann (Sveučilište u Kentu) govorio o Genealogiji izlaganja: stupnjevi u povijesti modernog muzeja (Ljubljana, 10. ožujka 1998.), a slijede predavanja u Zagrebu: Konstantin Akinsha (urednik ArtNewsa, New York): Neoficijelna umjetnost; Ute Meta Bauer (Akademija likovnih umjetnosti, Beč): Do it yourself: izložbeni projekti umjetnika u 20. stoljeću; Nadja Zgonik (Akademija likovnih umjetnosti, Ljubljana): O ulozi nacionalnog identiteta u teoriji izlaganja u Sloveniji; Igor Zabel (Moderna galerija, Ljubljana): Strategija izlaganja u 90-im godinama; Tadej Pogačar (P.A.R.A.S.I.T.E. Muzej, Ljubljana): Novi parazitizam i P.A.R.A.S.I.T.E. Muzej.

Navedena predavanja pripadaju ciklusu pod nazivom Teorije izlaganja, a stručnjaci će ih održati u sva tri grada. Međutim, svaki od SCCA je za svoje polaznike Kustoske radionice pripremio i dodatni program predavanja i praktičnog rada. Zagrebački SCCA je kao predavače angažirao svoje djelatnike i suradnike, koji govore o raznolikim muzejskim temama, njihovoj praktičnoj primjeni i problemima. Tako će u ovom krugu predavanja, namijenjenih samo za sedam polaznika iz Zagreba, biti na programu:

Branka Sipančić (SCCA-Zagreb): Izdavanje kataloga – urednik; Jadranka Vinterhalter (SCCA-Zagreb) Dokumentacija suvremene likovne umjetnosti; Boris T. Matic (Radio 101): Produkcija likovnih i ostalih projekata u kulturi; Janka Vukmir (SCCA-Zagreb) Nezavisni projekti na hrvatskoj likovnoj sceni; Leonida Kovač (MSU): Postupak organizacije izložaba (izložba iz muzejskog fundusa i samostalna izložba iz inozemstva); Zlatko Gall (Feral Tribune, Split): Likovnost i mediji; Zvonko Maković (Filozofski fakultet, Zagreb): Koncipiranje izložaba; Dražen Čolak (Medija centar IODH): Internet.

Svakako najzanimljiviji dio Radionice jesu posjeti svakome od tri grada-suradnika u projektu. Kustoska je radionica započela posjetom svih sudionika Ljubljani, od 10 do 13. ožujka 1998., a program je bio vrlo raznovrstan i bogat. Nizali su se obilasci Moderne galerije, ŠKUC-a, Metelkove, Galerije Kapelica, Akademije likovnih umjetnosti, sve institucijama koje se bavi suvremenim likovnim strujanjima, gdje su grupu dočekivali kustosi i voditelji, objašnjavajući koncepcije svojih ustanova, način organiziranja, financiranja, funkcioniranja itd.

Sredinom travnja sličan će posjet biti organiziran Bratislavi, a polovicom lipnja svi će se polaznici Kustoske radionice naći na okupu u Zagrebu. Nakon upoznavanja zagrebačkih muzeja i galerija, grupa kreće u Dubrovnik, gdje će im domaćin biti Art radionica Lazareti, koju vodi umjetnik Slaven Tolj i Vesna Mitrović, kustos. Tijekom trodnevnog boravka, upoznavanja s gradom, dubrovačkim muzejima i galerijama, a prije svega s načinom rada i koncepcije Art radionice Lazareti i Kluba Otok, Slaven Tolj će održati predavanje: Radni logor – funkcioniranje nezavisnih prostora za kulturu. Bit će to završnica Kustoske radionice.

Međusobno upoznavanje i druženje mladih i budućih kustosa, razmjena iskustava i informacija i zajednički projekti za budućnost najplodniji su rezultat Radionice. Očekuje se da zagrebačka grupa polaznika Kustoske radionice organizira likovnu izložbu koja će se održati u rujnu 1998. godine, u Galeriji PM u Zagrebu. Golem interes i entuzijazam polaznika koji su pokazali u početnim susretima najavljuje uspjeh. Vjerujemo da će Kustoska radionica biti vrijedno i značajno iskustvo i za sve polaznike i za SCCA-Zagreb, i nadamo se da će se slični oblici obrazovnog rada organizirati i idućih godina.